

گزارش «فرهیختگان» از اجرای ۶۶ کنسرت در مهرماه

بهار کنسرت‌ها در پاییز

مریم فضالی

نخستین گروه فرهنگ

بعد از شهریور و کنسرت‌هایی که بخش‌هایی از آن‌ها در فضای باز و مجموعه‌های تاریخی برگزار شد و تجربه‌ای تازه و متفاوت برای مخاطبان رقم زد، انتظارها برای آغاز فصل پاییز و برنامه‌های موسیقی مهرماه بیش از پیش افزایش یافته است. علاقه‌مندان موسیقی اکنون منتظرند ببینند در اولین ماه فصل سرما، صحنه‌های موسیقی چه فضای تازه‌ای به همراه خواهد داشت. با نزدیک شدن مهر ماه، تقویم موسیقی کشور رنگ‌وبوی تازه‌ای گرفته و سالن‌های مختلف در شهرهای ایران خود را برای میزبانی از اجراها آماده کرده‌اند. با وجود اینکه قیمت بلیت کنسرت هنوز یکی از عوامل مؤثر بر میزان حضور مخاطبان است و نسبت به تئاتر و دیگر برنامه‌های هنری بالاتر محسوب می‌شود، تجربه نشان داده که اگر برنامه‌ریزی مناسبی انجام شود، استقبال چشمگیر خواهد بود. نمونه بارز آن، اجراهای اخیر کنسرت علیرضا قربانی در فضای باز مجموعه ورزشی آزادی است که بیش از ۲۰۰ هزار نفر در سالن‌ها حضور یافتند. این گزارش با استفاده از اطلاعات سه سایت «هنر تیکت»، «ایران کنسرت» و «ملو تیک» تهیه شده و نشان می‌دهد که در مهرماه امسال، حدود ۶۶ کنسرت برگزار خواهد شد. البته بسته به میزان استقبال از یک خواننده یا شرایط تمدید سالن، برخی کنسرت‌ها ممکن است تمدید شده و سانس‌های اضافه به برنامه آن‌ها افزوده شود.

بیشترین تعداد کنسرت‌ها در اختیار چه کسانی است؟

در میسان ۳۹ خواننده‌ای که در مهرماه روی صحنه می‌روند، چند نام بیش از بقیه در جدول اجراها به چشم می‌آید. حامیم و عرفان طهماسبی با شش روز اجرا، پرکارترین هنرمندان این ماه هستند. پس از آن، نوان با پنج روز اجرا و میثم ابراهیمی و معین زندی، هرکدام با چهار روز اجرا حضور دارند. این توزیع اجراها نشان می‌دهد که مهرماه مجموعه‌ای متنوع از اجراها را شامل می‌شود و هم خوانندگان با سابقه و هم چهره‌های نسبتاً تازه‌کار در برنامه‌ها حضور دارند.

بررسی فهرست خوانندگان کنسرت‌های مهرماه ۱۴۰۴ نشان می‌دهد که بخش قابل توجهی از اجراها به سبک پاپ اختصاص دارد. از مجموع ۳۹ خواننده یا گروه حاضر در برنامه‌ها، حدود ۲۷ نفر عمدتاً در سبک پاپ فعالیت می‌کنند که معادل تقریبی ۶۹ درصد کل هنرمندان است. سایر سبک‌ها، شامل موسیقی کلاسیک، اپرا، ارکستر و برخی گروه‌های کرال و سنتی، حدود ۳۱ درصد از اجراها را تشکیل می‌دهند. این آمار نشان می‌دهد که تمرکز برنامه‌ها همچنان بر موسیقی پاپ است و بیشتر به این حوزه از موسیقی توجه می‌شود.

تهران یا شهرستان‌ها؟

اگرچه تهران همواره قطب اصلی برگزاری کنسرت‌ها در ایران بوده و بیشترین سالن‌ها و امکانات در این شهر متمرکز است، اما نگاهی به برنامه‌های مهرماه نشان می‌دهد که امسال شهرستان‌ها میزبان اجراهای بیشتری خواهند بود. در مجموع ۲۹ کنسرت در تهران برگزار می‌شود، در حالی که ۳۷ برنامه در دیگر شهرهای کشور

روی صحنه می‌رود. این آمار به خوبی بیانگر آن است که تمرکز موسیقی زنده به تدریج از پایتخت فراتر رفته و سالن‌های شهرهای مختلف بیش از گذشته سهمی در میزبانی از هنرمندان دارند.

در میان شهرها، تهران همچنان با اختلاف بسیار در صدر قرار دارد و بیشترین اجراها در سالن‌های مختلف این شهر برنامه‌ریزی شده است. پس از پایتخت، رشت و کرج با چهار اجرا در جایگاه بعدی قرار گرفته‌اند و شهرهایی مانند بوشهر و بندرعباس نیز هرکدام سه برنامه را در تقویم خود دارند. کیش هم با چهار اجرا همراه این گروه است و شهرهایی چون تبریز و شیراز با دو اجرا در رده‌های بعدی جای می‌گیرند. این پراکندگی نشان می‌دهد که مهرماه تنها به سالن‌های تهران محدود نخواهد بود و علاقه‌مندان موسیقی در شهرهای مختلف کشور هم فرصت تجربه اجرای زنده خوانندگان محبوبشان را خواهند داشت.

جای خالی عموم مردم برای همخوانی با خواننده

در مجموع، تقویم کنسرت‌های این ماه نویدبخش دوره‌ای نسبتاً شلیغ برای دوستداران موسیقی است. حضور هنرمندان مختلف در کنار استقبال از برگزاری اجراها در سالن‌های خارج از تهران، نشان‌دهنده رونق موسیقی زنده و گسترش دامنه آن به سراسر کشور است؛ رونقی که هم تنوع انتخاب بیشتری به مخاطبان می‌دهد و هم به پویایی فضای موسیقی ایران کمک می‌کند. البته این شرایط به برخی عوامل وابسته است و بدون رعایت آن‌ها ممکن است تأثیر خود را از دست بدهد.

یکی از مهم‌ترین عواملی که می‌تواند شور و هیجان کنسرت‌ها را کاهش دهد، قیمت بلیت است. بر اساس قیمت‌گذاری سایت‌های فروش، هر مخاطب برای یک شب کنسرت باید بین ۵۰۰ هزار تا یک میلیون و ۷۰۰ هزار تومان بلیت تهیه کند. اگر متوسط قیمت بلیت را یک میلیون تومان در نظر بگیریم، یک خانواده چهارنفره باید حدود چهار میلیون تومان تنها برای بلیت پرداخت کند؛ رقمی که می‌تواند برای بسیاری از مخاطبان سنگین باشد. علاوه بر این، کیفیت برگزاری کنسرت‌ها نیز نقش تعیین‌کننده‌ای دارد. سالن‌های قدیمی، سیستم صوتی ضعیف، اجرای نام‌آماده خوانندگان یا شعرهای کم‌محتوا می‌تواند تجربه مخاطب را تحت تأثیر قرار دهد و حتی محبوبیت یک خواننده را برای طرفدارانش کاهش دهد. این عوامل نشان می‌دهد که موفقیت یک کنسرت تنها به حضور هنرمندان بستگی ندارد؛ بلکه برنامه‌ریزی دقیق، کیفیت اجرا و شرایط سالن‌ها نیز نقشی اساسی در رضایت مخاطبان و ادامه رونق کنسرت‌ها در کشور دارد.

هوش مصنوعی ملی؛ فرصتی تمدنی یا طرحی نیم‌بند؟

تعریف نشده.

- از جامعه نخبگان ایرانی خارج از کشور (دیاسپورا) نیز بهره‌ای گرفته نشده.
- نسبت بین پژوهش بنیادی، پژوهش کاربردی و نوآوری تجاری (Translation) مشخص نیست.
- علوم‌شناسختی، فلسفه ذهن، زبان‌شناسی محاسباتی، علوم داده اجتماعی و مطالعات اخلاقی هوش مصنوعی تقریباً نادیده گرفته شده‌اند.

- در دنیایی که تولید الگوریتم‌های بنیادین و معماری‌های مدل‌های زبانی از مرزهای ملی عبور کرده، وابستگی صرف به صنعت داخلی، آن هم بدون پیوند با جامعه علمی جهانی، مسیری محدودکننده خواهد بود.
- ۳. **بومی‌سازی؛ یک واژه چندپروشی:** واژه «بومی‌سازی» به‌کرات در سند آمده است؛ اما بدون پاسخ به سؤالات بنیادین:
 - چستی بومی‌سازی چیست؟ آیا منظور زبان فارسی است یا فرهنگ یا ساختار داده؟
 - چه نسبتی میان بومی‌سازی و جهانی بودن فناوری برقرار می‌شود؟
 - آیا بومی‌سازی در معنای ایزوله‌سازی یا درون‌نگری تکنولوژیک است یا فرصتی برای خلق زبان‌ها، سبک‌ها و مدل‌های محلی – جهانی (Glocal)؟
- در نبود تبیین روشن، بومی‌سازی ممکن است بهانه‌ای برای انحصارگرایی، بی‌اعتنایی به استانداردهای بین‌المللی، و قطع همکاری‌های فناوریانه شود.
- **پیشنهاد:** بومی‌سازی باید به‌معنای «خلق مشارکتی فناوری» باشد، یعنی بازنویلد مدل‌ها، داده‌ها و فرهنگ دیجیتال بر پایه نیازهای بومی، اما در تعامل فعال با جهان.
- ۴. **از حکمرانی فناوریانه تا مراقبت تمدنی:** یکی از خطرات طرح‌های ملی در حوزه فناوری، این است که به جای «تحول» در مسیر «ظنارت و کنترل» گام برمی‌دارند.
- این سسند نیز در برخی بخش‌ها از هوش مصنوعی نه به‌مثابه فرصت تمدنی، بلکه ابزاری برای نظارت، جرم‌انگاری، فیلترینگ و امنیت‌محوری یاد می‌کند.
- اما هوش مصنوعی تنها ابزار نیست؛ آینده‌ای است از نوع نگاه ما به انسان، جامعه و آینده.
- جای مفاهیمی چون «اعتماد عمومی»، «سواد داده»، «اخلاق الگوریتمی» و

کنسرت‌های مهر ۱۴۰۴					
ردیف	خواننده	محل برگزاری	شهر	تاریخ	تعداد سانس
۱	امید حاجیلی	سالن رویال هتل اسپیناس	تهران	۱	۲
۲	علیرضا طلیسچی	سالن رویال هتل اسپیناس	تهران	۲	۲
۳	فرزاد فرزین	سالن بولینگ مریم	کیش	۲	۱
۴	مجید رضوی	سالن همایش‌های خلیج‌فارس	شهریار	۲	۲
۵	محسن ابراهیم‌زاده	سینما بهمن	ملایر	۲	۲
۶	گروه کرال باروک	تالار مرکزی رشت	رشت	۲	۱
۷	سون	سالن اکومال	کرج	۲	۲
۸	مسعود صادقلو	سالن حافظ	شیراز	۲ تا ۳	۲
۹	حامیم	سالن رویال هتل اسپیناس	تهران	۳	۲
۱۰	ناصر زینلی	سالن بولینگ مریم	کیش	۳	۱
۱۱	حسین منبایور	تالار وحدت	مهاباد	۳	۱
۱۲	علی زندوکلی	مرکز همایش‌های برج میلاد	تهران	۳	۲
۱۳	گروه بنشاد	فرهنگسرای نیاوران	تهران	۳	۱
۱۴	معین زندی	تالار مرکزی رشت	رشت	۳	۲
۱۵	میثم ابراهیمی	تالار شهید آوینی	خرم‌آباد	۳	۲
۱۶	محسن ابراهیم‌زاده	سالن اداره ارشاد	اسد آباد	۳	۲
۱۷	محسن یگانه	سالن ولایت	بوشهر	۳ تا ۴	۲
۱۸	اپرای شیدا	کاخ نیاوران	تهران	۳ تا ۴	۱
۱۹	حامیم	سالن سینما جهان‌نما	چالوس	۴	۲
۲۰	مجید خراطها	مجتمع بوعلی	همدان	۴	۲
۲۱	ارکستر هیژان	فرهنگسرای بهمن	تهران	۴	۱
۲۲	سهراب پاکزاد	سالن رویال هتل اسپیناس	تهران	۴	۲
۲۳	میثم ابراهیمی	سالن سیمیرغ	الیکودرز	۴	۲
۲۴	رستیل پیانو محمد فردین	تالار رودکی	تهران	۴	۱
۲۵	محسن ابراهیم‌زاده	سالن اندیشه	رزن	۴	۲
۲۶	حامی	پردیس تئاتر موسیقی شهرزاد	تهران	۴ تا ۵	۲
۲۷	دایان	تالار مرکزی یزد	یزد	۴ تا ۵	۲
۲۸	علیرضا طلیسچی	سالن بولینگ مریم	کیش	۵	۱
۲۹	حامیم	تالار مرکزی رشت	رشت	۵	۲
۳۰	ماکان	سالن اکومال	کرج	۵	۲
۳۱	محسن یگانه	سالن ولایت	بوشهر	۶	۲
۳۲	روزبه بهمانی	سالن رویال هتل اسپیناس	تهران	۶	۲
۳۳	نوان	تالار فخرالدین اسعد گرگانی	گرگان	۶ تا ۷	۲
۳۴	علیرضا طلیسچی	مرکز همایش‌های برج میلاد	تهران	۷	۲
۳۵	شروین پناهی و احمد فتحی	تالار لیان	بوشهر	۷	۱
۳۶	معین زندی	سالن هلال‌احمر	زنجان	۷	۲
۳۷	آرمین زارعی	سالن میلاد نمایشگاه بین‌المللی	تهران	۸	۲
۳۸	گرشا رضایی	هتل پرستیژ	اهواز	۸	۲
۳۹	معین زندی	تالار وحدت ارومیه	ارومیه	۸	۲
۴۰	رستاک حلاج	مرکز همایش‌های برج میلاد	تهران	۸	۲
۴۱	حامیم	تالار مرکزی رشت	رشت	۶ تا ۸	۲
۴۲	رستمزاد	تالار وحدت	تهران	۷ تا ۸	۱
۴۳	حامی	سالن اکومال	کرج	۹	۲
۴۴	معین زندی	سالن همایش‌های خاوران	تبریز	۹	۲
۴۵	مصطفی راعب	تالار شهید آوینی	بندر عباس	۹	۲
۴۶	مسعود صادقلو	مرکز همایش‌های برج میلاد	تهران	۹	۲
۴۷	عرفان طهماسبی	سالن رویال هتل اسپیناس	تهران	۷ تا ۹	۲
۴۸	نوان	سالن رویال هتل اسپیناس	تهران	۱۱	۲
۴۹	گرشا رضایی	کنسرت هال مریم	کیش	۱۱	۱
۵۰	سهراب پاکزاد	مرکز همایش‌های برج میلاد	تهران	۱۱	۲
۵۱	نوان	سالن شهید آوینی	بندر عباس	۱۲	۲
۵۲	آرمین زارعی	مرکز همایش‌های خاوران	استاد شهریار	۱۲	۲
۵۳	نوان	سالن شهید آوینی	بندر عباس	۱۳	۲
۵۴	ماکان	تالار مرکزی رشت	رشت	۱۴	۲
۵۵	عرفان طهماسبی	سالن رویال هتل اسپیناس	تهران	۱۴ تا ۱۶	۲
۵۶	افشین آذری	سالن همایش‌های تبریز	تبریز	۱۷	۲
۵۷	میثم ابراهیمی	سالن میلاد نمایشگاه بین‌المللی	تهران	۱۷	۲
۵۸	ناصر زینلی	سالن رویال هتل اسپیناس	تهران	۱۸	۲
۵۹	گروه نوشه	تالار وحدت	تهران	۱۸	۱
۶۰	احمد شهابی	سالن اکومال	کرج	۱۹	۲
۶۱	روزبه نعمت الهی	مرکز همایش‌های برج میلاد	تهران	۲۲	۲
۶۲	مسیح و آرش	مرکز همایش‌های برج میلاد	تهران	۲۴	۲
۶۳	آرون افشار	تالار بزرگ کشور	تهران	۲۴	۲
۶۴	مجید رضوی	سالن رویال هتل اسپیناس	تهران	۲۴	۲
۶۵	نوستالژی ناصر چشم‌آذر	سالن رویال هتل اسپیناس	تهران	۲۵	۲
۶۶	میثم ابراهیمی	سالن حافظ	شیراز	۲۹	۲

۶. **جای خالی سوژه انسانی:** در سراسر سند، فناوری در مرکز توجه قرار دارد، اما انسان غایب است. هیچ‌جا از تجربه زیسته کاربر ایرانی، تفاوت‌های نسلی، جنسیتی، قومی و زبانی سخن رفته. در عصر هوش مصنوعی، بدون تحلیل سوژه‌های انسانی، طراحی فناوری تبدیل به سلطه ساختار بر زندگی می‌شود. چه کسی AI را تعامل می‌کند؟ چه کسانی در معرض آن است؟ چه کسی طرد می‌شود؟ و چه کسی توانمند می‌گردد؟
۷. **پیشنهاد‌های اجرایی برای تکمیل سند**
 - برای عبور از یک سند بروکراتیک به یک طرح تمدنی، پیشنهاد‌های زیر ارائه می‌شوند:
 - ۱. تدوین پیوست فلسفی و حقوقی: بیان نسبت هوش مصنوعی با کرامت انسان، آزادی، اختیار و اخلاق
 - ۲. تعریف مدل حکمرانی مشارکتی: ششامل مشارکت دانشگاهیان، هنرمندان، استارت‌آپ‌ها، جامعه مدنی، اقوام، زنان، و کاربران نهایی
 - ۳. طراحی الگوی بومی آموزش AI: از آموزش کودکان تا تربیت نیروی انسانی میان‌شته‌ای (Data Science + Ethics + Humanities)
 - ۴. ایجاد اتاق فکر اخلاق دیجیتال: متشکل از فلاسفه، حقوق‌دانان، روان‌شناسان، متخصصان فناوری و نمایندگان جامعه مدنی
 - ۵. ارتقای زیرساخت‌های آزاد و شفاف: دسترسی عمومی به داده‌ها، ابزارهای متن‌باز، و تشویق به نوآوری مشارکتی
۸. **نتیجه‌گیری: آینده‌ای از جنس زندگی**
 - هوش مصنوعی تنها یک فناوری نیست؛ زبانی نو برای بازخوانی انسان، اجتماع و هستی است. ما می‌توانیم آن را در خدمت سلطه، انحصار و نابرابری قرار دهیم یا در مسیر آزادی، مشارکت و معنا. اگر بخواهیم آینده‌ای انسانی، مشارکتی و اخلاق‌محور داشته باشیم، باید طرح‌هایی از جنس زندگی بنویسیم، نه فقط از جنس بخشنامه.

- «حقوق دیجیتال شهروندی» در این سند خالی است.
- نسبت میان آزادی، کرامت انسانی، تنوع فرهنگی و سیاست‌گذاری فناوری بروشنی تعریف نشده.
- **پیشنهاد:** افزودن یک بخش مستقل تحت عنوان «اخلاق هوش مصنوعی، کرامت انسانی و مشارکت اجتماعی» می‌تواند نقش را در مدیریت داده به مراقبت از انسان گسترش دهد.
- ۵. **زیرساخت‌های فنی، حقوقی و فرهنگی:** هرگونه طرح ملی برای توسعه AI نیازمند سه‌لایه زیرساختی است:
 - الف) زیرساخت فنی
 - توان پردازشی GPU. (سرورها، مراکز داده)
 - داده‌های تمیز، منصفانه و متنوع (Clean & Fair Datasets)
 - زبان‌ها و چهارچوب‌های متن‌باز
 - APIهای استاندارد
 - ب) زیرساخت حقوقی
 - قوانین مالکیت داده، حفاظت از حریم خصوصی، حقوق کاربران
 - نحوه نظارت بر مدل‌ها، الگوریتم‌ها و سیستم‌های تصمیم‌یار
 - تعریف مسئولیت حقوقی خطاهای هوش مصنوعی
 - ج) زیرساخت فرهنگی-آموزشی
 - در سند، این موارد در حد تیتیر باقی مانده‌اند و خبری از «پیوست حقوقی» نیست.
 - آموزش سواد هوش مصنوعی از مدارس تا دانشگاه
 - تقویت فرهنگ عمومی درباره فرصت‌ها و خطرات AI
 - بهره‌گیری از رسانه‌ها، هنر، داستان‌نویسی و تولید محتوای فرهنگی درباره AI
- سند بیشتر به نهادهای دولتی و پژوهشی توجه دارد و از نقش نهادهای مدنی، هنری، رسانه‌ای و مردمی غافل است.